

แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน

อริสสา บัวเจริญ

งานบริการวิชาการและจัดหารายได้ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

อีเมลผู้ประพันธ์บรรณกิจ: aaarissa@aru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของการใช้พื้นที่ตลาดนัดในปัจจุบัน และ (2) เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาให้ตอบโจทย์ความเป็นระเบียบและการใช้พื้นที่อย่างยั่งยืน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลตลาด ผู้ค้า และผู้ใช้บริการในตลาดนัด รวมถึงการสังเกตการณ์พื้นที่จริง (Observation) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาหลักของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ได้แก่ ความแออัดของพื้นที่ การจัดโซนร้านค้าที่ไม่ชัดเจน ความท้าทายด้านระบบจัดการขยะที่เหมาะสม และความท้าทายในการคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว นอกจากนี้การเข้าถึงพื้นที่สำหรับผู้ใช้บริการบางกลุ่ม เช่น ผู้พิการหรือผู้สูงอายุ ยังมีข้อจำกัด แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่เสนอ ได้แก่ การจัดโซนร้านค้าตามประเภทสินค้าเพื่อเพิ่มความเป็นระเบียบ การออกแบบพื้นที่ให้รองรับการเข้าถึงสำหรับทุกกลุ่ม การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เช่น การแยกขยะ และการส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงความยั่งยืนในพื้นที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาให้มีความเป็นระเบียบ ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการ และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ตลาดนัด; การพัฒนาเชิงพื้นที่; ความยั่งยืนในพื้นที่ตลาดนัด; มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Guidelines for Sustainable Spatial Development of the Market at Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Arissa Buajareon

Academic Services and Revenue Generation Subdivision, Central Division, President Office, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phranakhon Si Ayutthaya 13000, Thailand

Corresponding author's e-mail: aaarissa@aru.ac.th

Abstract

The research on “Sustainable Spatial Development Guidelines for the Rajabhat Phranakhon Si Ayutthaya University Market” aims to (1) study the problems and limitations of the current market space usage and (2) propose a guideline for spatial development of the Rajabhat Phranakhon Si Ayutthaya University Market to address the issues of orderliness and sustainable space usage. This research is a qualitative research using in-depth interviews with relevant sample groups, including market operators, vendors, and market users, as well as observation of the actual area to analyze the factors affecting the spatial development of the Rajabhat Phranakhon Si Ayutthaya University Market.

The research results found that the main problems in the current spatial development of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Marketplace include congestion, unclear zoning of shops, challenges inappropriate waste management systems, and challenges in considering long-term sustainability. In addition, access to the area for some groups of users, such as the disabled or the elderly, is still limited. The proposed guidelines for the spatial development of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Marketplace include zoning shops by product type to increase orderliness, designing the area to support access for all groups, systematic waste management, such as waste separation, and promoting the use of environmentally friendly materials, as well as using the area to its maximum benefit while considering sustainability in the Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Marketplace area. The results of this research can be used as guidelines for the spatial development of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Marketplace to be orderly, meet the needs of users, and effectively align with the Sustainable Development Goals (SDGs).

Keywords: Market; Spatial Development; Sustainability in the Market area; Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

บทนำ

ตลาดนัดเป็นแหล่งรวมสินค้าและบริการที่สำคัญในชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่มหาวิทยาลัยซึ่งมักจัดให้เป็นพื้นที่สำหรับการซื้อขายสินค้าราคาถูก ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา บุคลากร และประชาชนทั่วไป ตลาดนัดยังเป็นแหล่งส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และเป็นพื้นที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคม อย่างไรก็ตามการจัดการตลาดนัดในหลายแห่งยังคงประสบปัญหา เช่น ความแออัดของพื้นที่ การจัดโซนร้านค้าที่ไม่ชัดเจน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการขาดการออกแบบที่คำนึงถึงความยั่งยืนสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาตลาดนัดในพื้นที่มหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบันพบกับความท้าทายในการจัดระเบียบตลาดนัดซึ่งส่งผลต่อความแออัด การเข้าถึงพื้นที่ที่ไม่สะดวกสำหรับบางกลุ่ม เช่น ผู้พิการหรือผู้สูงอายุและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะที่ไม่เป็นระบบ การใช้พื้นที่ตลาดนัดอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรอาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจของผู้ใช้บริการ และลดทอนศักยภาพของตลาดนัดในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) United Nations (2015) และเนื่องจากการดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนหนึ่งของงานบริการวิชาการและจัดหารายได้ กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแล และติดตามการบริหารจัดการตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน และเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาให้มีความเป็นระเบียบและตอบโจทย์ความยั่งยืน โดยผลการวิจัยนี้คาดว่าจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการและชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดให้มีความเป็นระเบียบและตอบโจทย์การใช้พื้นที่อย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการสังเกตการณ์ (Observation) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รวมถึงแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาให้ตอบโจทย์ความยั่งยืนและการใช้พื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการร้านค้า นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการพัฒนาตลาดนัดให้มีความยั่งยืน ทั้งในด้านการกายภาพ การบริหารจัดการ และบทบาทต่อชุมชน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

ผู้ปฏิบัติงานดูแลตลาดนัด จำนวน 2 คน ที่มีอายุงานอย่างน้อย 2 ปี และมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและบริหารจัดการตลาดนัดโดยตรง

ผู้ประกอบการในตลาดนัด จำนวน 10 คน ที่ประกอบกิจการในตลาดนัดอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน และครอบคลุมประเภทสินค้าที่หลากหลาย

ผู้ใช้บริการตลาดนัด จำนวน 10 คน ที่มาใช้บริการตลาดนัดอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและลึกซึ้งเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

3. ศึกษาตัวอย่างแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลกรณีศึกษาจากตลาดนัดในสถาบันอุดมศึกษาและชุมชนต่าง ๆ ที่มีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ตลาดนัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว ประสานมิตร) ตลาดนัดแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณภายในมหาวิทยาลัย โดยเปิดให้บริการเป็นประจำทุกสัปดาห์ มีการจัดสรรพื้นที่ให้แก่ผู้ประกอบการทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ตลาดเน้นสินค้าที่หลากหลาย เช่น อาหาร เสื้อผ้า ของใช้ และผลิตภัณฑ์จากนักศึกษาและชุมชนมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนภายใต้การดูแลของฝ่ายกิจการนักศึกษา ร่วมกับหน่วยงานด้านความปลอดภัยของมหาวิทยาลัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นระเบียบและคำนึงถึงสุขอนามัย รวมทั้งมีการควบคุมด้านเสียง กลิ่น และขยะ เพื่อลดผลกระทบต่อการเรียนการสอนในบริเวณใกล้เคียง

นอกจากนี้ ตลาดนัด มศว ยังส่งเสริมกิจกรรมของนักศึกษา เช่น การออกบูธของชมรมต่าง ๆ และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชนเมือง จึงนับเป็นตลาดนัดที่มีความเชื่อมโยงกับบริบทเมือง (Urban Campus Market) อย่างชัดเจน และสามารถสร้างสมดุลระหว่างพื้นที่ทางวิชาการและพื้นที่เศรษฐกิจในมหาวิทยาลัยได้อย่างกลมกลืน

4. เครื่องมือวิจัย

4.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guide): ประกอบด้วยคำถามเปิดที่ครอบคลุมหัวข้อปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

4.2 แบบสังเกตการณ์ (Observation Checklist): ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานพื้นที่จริง เช่น ความแออัด การจัดโซนร้านค้า การจัดการขยะ และความสะอาดในการเข้าถึงพื้นที่

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 สัมภาษณ์เชิงลึก: ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในสถานที่ที่เหมาะสม โดยบันทึกเสียงและจดบันทึกข้อมูล

5.2 การสังเกตการณ์: สังเกตการณ์พื้นที่ตลาดนัดในช่วงเวลาที่มีการใช้งานจริง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้งานพื้นที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ (Thematic Analysis) เพื่อระบุประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนา

6.2 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์วิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในแบบตรวจสอบ (Checklist)

7. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

7.1 ใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์

7.2 ขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)

8. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ผลการวิจัยคาดว่าจะนำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัด รวมถึงแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสามารถนำไปปรับใช้ในตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน” มีผลการวิจัยดังนี้

1. ปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ พบว่าปัญหาและข้อจำกัดหลักในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

1.1 ความแออัดของพื้นที่: ขนาดของทางเดินที่ไม่เท่ากันในบางพื้นที่ ทำให้เกิดความแออัดเมื่อมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก

1.2 การจัดโซนร้านค้าที่ไม่ชัดเจน: ร้านค้าถูกจัดวางแบบสุ่ม ทำให้ผู้ใช้บริการสับสนในการค้นหาสินค้าและบริการที่ต้องการ

1.3 การเข้าถึงพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการบางกลุ่ม: ผู้พิการและผู้สูงอายุประสบปัญหาในการเข้าถึงพื้นที่ เนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาดหรือพื้นที่จอดรถเฉพาะ

1.4 การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม: การจัดการขยะไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะสะสมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.5 การใช้พื้นที่ไม่เต็มศักยภาพ: บางส่วนของพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาไม่ได้รับการใช้งานอย่างเหมาะสม ทำให้พื้นที่บางส่วนถูกปล่อยทิ้งเปล่า

2. แนวทางการพัฒนาการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน ดังนี้

2.1 การจัดโซนร้านค้าตามประเภทสินค้า: ควรแบ่งโซนร้านค้าออกเป็นประเภท เช่น โซนอาหาร โซนเสื้อผ้า และโซนสินค้าเบ็ดเตล็ด เพื่อเพิ่มความสะดวกในการค้นหาสินค้า

2.2 การออกแบบพื้นที่ให้รองรับการใช้งานของทุกกลุ่ม: เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาดสำหรับผู้พิการ จุดพักสำหรับผู้สูงอายุ และการจัดวางโต๊ะนั่งพักในจุดต่าง ๆ

2.3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ: จัดให้มีถังขยะแยกประเภทในทุกโซน พร้อมทั้งรณรงค์ให้ผู้ค้าและผู้บริการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

2.4 การส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: ส่งเสริมให้ผู้ค้าหันมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น ถุงกระดาษหรือถุงผ้า

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน” สามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยามีปัญหาหลัก ได้แก่ ความแออัดของพื้นที่ การจัดโซนร้านค้าที่ไม่ชัดเจน การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ การจัดการขยะที่ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร และการใช้พื้นที่ไม่เต็มศักยภาพ

2. แนวทางการพัฒนาที่เสนอ ได้แก่:

2.1 การจัดโซนร้านค้าตามประเภทสินค้าเพื่อเพิ่มความสะดวกและความเป็นระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับ SDG 8: Decent Work and Economic Growth การจัดโซนร้านค้าตามประเภทสินค้าไม่เพียงแต่เพิ่มความสะดวกในการใช้งาน แต่ยังส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.2 การออกแบบพื้นที่ให้รองรับการใช้งานของทุกกลุ่ม เช่น การเพิ่มทางลาด จุดพัก และพื้นที่นั่งพัก ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ SDG 11: Sustainable Cities and Communities การจัดระเบียบพื้นที่ตลาดนัดและการออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มคน เช่น ผู้พิการและผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสามารถเข้าถึงได้สำหรับทุกคน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

2.3 การจัดการขยะอย่างมีระบบ โดยเพิ่มถังขยะแยกประเภทและรณรงค์การจัดการขยะอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ SDG 12: Responsible Consumption and Production การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดปริมาณของเสียที่ถูกนำไปฝังกลบ และสนับสนุนการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ นอกจากนี้การแยกประเภทขยะยังช่วยให้เกิดการบริโภคที่มีความรับผิดชอบ ลดมลพิษ และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ค้าและผู้ให้บริการ ทำให้การดำเนินงานของตลาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนในระยะยาว

2.4 การส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: ส่งเสริมให้ผู้ค้าหันมาใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น ถุงกระดาษหรือถุงผ้า ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับ SDG 12: Responsible Consumption and Production การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน การใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมช่วยลดการพึ่งพาพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ลดปริมาณขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติ และลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ การรณรงค์ให้ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ยั่งยืนยังส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ทำให้เกิดรูปแบบการบริโภคและการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืนในปัจจุบันผลการวิจัยพบว่าปัญหาความแออัดของพื้นที่และการจัดโซนร้านค้าที่ไม่ชัดเจนส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Smith, R. (2020) และ World Health Organization (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าความไม่เป็นระเบียบของการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ตลาดสามารถลดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้ นอกจากนี้การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุยังสะท้อนถึงความไม่ครอบคลุมในการออกแบบพื้นที่ ซึ่งตรงกับแนวคิด Universal Design ของ Mace, R. L. (1985) ที่เน้นการออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับทุกคน

2. แนวทางการพัฒนาการจัดโซนร้านค้าตามประเภทสินค้าและการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาดและพื้นที่นั่งพัก ได้รับการสนับสนุนจากผู้ให้บริการและผู้ค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jones, T., & Brown, L. (2019) และคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) ด้านแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตลาดนัดในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดโซนร้านค้าและการออกแบบพื้นที่ที่ครอบคลุมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. แนวทางการจัดการขยะตลาดนัดนั้นควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการขยะให้มีความเหมาะสมกับข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ของตลาดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริมาส หมื่นสาย (2565) และผลการศึกษาของ Chai, C., & Tan, S. (2018) เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาพื้นที่สีเขียวและการจัดการขยะว่าพื้นที่สีเขียวมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตไม่เพียงแต่เพราะหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน ความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ และ ภักดี โพธิ์สิงห์ (2022)

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุมระหว่างผู้จัดการตลาด ผู้ค้า และผู้ให้บริการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและปรับปรุงการจัดการพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย

5. ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้

5.1 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา: การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาปัญหาและการพัฒนาเฉพาะในตลาดนัดของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ซึ่งอาจไม่สามารถสรุปผลได้ในระดับที่กว้างขวางสำหรับตลาดนัดในพื้นที่อื่น ๆ หรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เนื่องจากลักษณะของแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

5.2 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำกัด: การเก็บข้อมูลจากผู้ให้บริการและผู้ค้าในตลาดนัดที่เลือกมาศึกษามีจำนวนจำกัด ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นของทุกกลุ่มได้อย่างครบถ้วน การได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายกว่านี้อาจช่วยให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและครอบคลุมมากขึ้น

5.3 การใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งอาจมีความลำเอียงจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล และอาจมีการตีความที่แตกต่างกันของผู้วิจัย

5.4 ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร: การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรในการดำเนินการวิจัย ซึ่งอาจส่งผลให้การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผลมีข้อจำกัดบางประการ เช่น การทำสำรวจในช่วงเวลาสั้น ๆ ที่อาจไม่ครอบคลุมช่วงเวลาในตลาดนัดมีการใช้งานสูงสุด

5.5 การวิเคราะห์ผลกระทบระยะยาว: ผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในระยะสั้นและยังไม่ได้ติดตามผลกระทบในระยะยาวของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เสนอ การศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตอาจช่วยประเมินผลกระทบที่ยั่งยืนของการพัฒนาเหล่านี้ได้

5.6 ข้อจำกัดด้านฤดูกาล: การเก็บข้อมูลในช่วงเวลาจำกัด อาจไม่สะท้อนถึงการใช้งานตลาดนัดในช่วงฤดูกาลอื่นที่มีลักษณะการใช้งานแตกต่างกัน

5.7 ข้อจำกัดด้านงบประมาณ: ข้อจำกัดด้านงบประมาณส่งผลให้ไม่สามารถศึกษาเปรียบเทียบกับตลาดนัดในมหาวิทยาลัยอื่นได้

5.8 ข้อจำกัดด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล: การสัมภาษณ์จำกัดเฉพาะผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูล อาจเกิดความลำเอียงในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Selection Bias)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ควรจัดทำแผนผังตลาดนัดที่มีการแบ่งโซนร้านค้าตามประเภทสินค้าอย่างชัดเจน พร้อมทั้งติดป้ายบอกทิศทางเพื่อเพิ่มความสะดวกในการเดินทาง

1.2 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาดสำหรับผู้พิการและจุดพักสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงจัดพื้นที่สีเขียวเพื่อเพิ่มความร่มรื่น และสร้างบรรยากาศที่ดี

1.3 รมรงคิให้ผู้ค้าและผู้ให้บริการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการแยกขยะและการลดการใช้พลาสติก

1.4 ควรศึกษากรณีตัวอย่างตลาดนัดในมหาวิทยาลัยอื่นที่ประสบความสำเร็จ เช่น ศึกษาโมเดลการพัฒนาตลาดนัด

1.5 ควรศึกษาข้อมูลและดำเนินการแบ่งตามช่วงระยะเวลา

1.5.1) ระยะสั้น (3-6 เดือน) จัดทำแผนผังตลาดนัดพร้อมป้ายบอกทิศทางอย่างชัดเจน งบประมาณโดยประมาณ 5,000-10,000 บาท และจัดพื้นที่จอดรถเฉพาะสำหรับผู้พิการ งบประมาณ 20,000 - 30,000 บาท แหล่งทุนที่ความเป็นได้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย, หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1.5.2) ระยะกลาง (6-12 เดือน) ติดตั้งถังขยะแยกประเภทในแต่ละโซน สร้างทางลาดสำหรับผู้พิการ และจัดให้มีจุดพักบริเวณต่าง ๆ งบประมาณโดยประมาณ 15,000 - 25,000 บาท แหล่งทุนที่ความเป็นได้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย, หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1.5.3) ระยะยาว (1-2 ปี) ปรับปรุงผังตลาดใหม่ให้เหมาะสมกับการใช้พื้นที่ พัฒนาระบบจัดการขยะแบบครบวงจร พร้อมระบบรณรงค์อย่างต่อเนื่อง งบประมาณโดยประมาณ 50,000 บาทขึ้นไป (ขึ้นกับขนาดตลาด) แหล่งทุนที่ความเป็นได้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย, หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 มหาวิทยาลัยควรออกนโยบายสนับสนุนการจัดตลาดนัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การกำหนดมาตรการลดขยะพลาสติกและส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรศึกษาผลกระทบของการปรับปรุงผังตลาดนัดต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและผู้ค้า

3.2 ควรขยายการศึกษาไปยังตลาดนัดในพื้นที่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและหาข้อสรุปที่สามารถนำไปปรับใช้ในวงกว้าง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ตลาดนัดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างสุดซึ้งต่อบุคคลและองค์กรดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่ตลาดนัดรวมถึงการสนับสนุนด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานดูแลตลาดนัด

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่มีคุณค่าในทุกขั้นตอนของการวิจัย รวมถึงผู้ปฏิบัติงานดูแลตลาดนัดที่ให้ความกรุณาร่วมให้ข้อมูลและความเห็นคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย

3. ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการในตลาดนัด

ขอขอบคุณผู้ประกอบการและผู้ให้บริการที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และอนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วง

4. ครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน

ขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนร่วมงานที่ให้ความสนใจและการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการพัฒนาพื้นที่ตลาดนัดในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ และ ภักดี โพธิ์สิงห์. (2022). การขับเคลื่อนตลาดนัดชุมชนสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 13(2), 1-14.
- สิริมาส หมื่นสาย. (2565). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของตลาดสดในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(2), 197-206.
- Chai, C., & Tan, S. (2018). Sustainable urban development: A study of green spaces and waste management in urban markets. *Environmental Research*, 60(2), 215-229.
- Jones, T., & Brown, L. (2019). Designing Sustainable Markets: The Impact of Layout and Organization on Consumer Behavior. *Journal of Environmental Design*, 45(3), 123-136.
- Mace, R. L. (1985). Universal design: Barrier-free environments for everyone. *Design Research Journal*.
- Smith, R. (2020). Urban Market Planning and Sustainability: A Review of Current Trends. *Urban Studies*, 58(5), 987-1002.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations.
- World Health Organization. (2017). *Universal access to urban spaces for all: Guidelines for inclusive design*. WHO Press.